

Arturs Bērziņš: 'Nav konvencijas par to, kas ir māksla!'

"Purvīša balvas" 2015. gada ceturtnā ceturkšņa nominanti nu jau kādu laiku ir zināmi. Starp viņiem ir arī mākslinieks Arturs Bērziņš par personālizstādi "Attēldarbi".

Arturs Bērziņš mākslu apguvis Latvijas Mākslas akadēmijā. 2009. gadā iegūts maģistra grāds glezniecībā, 2014. gadā – maģistra grāds vizuālās mākslas un kultūras vēsturē un teorijā. Kopš 2008. gada mākslinieks sarīkojis 20 personālizstāžu, kas ir konceptuāli pētījumi par latviešu glezniecības tradīcijām, kultūras un sistēmu veidošanās struktūrām, laiku, tā ritējumu un domāšanas tradīcijām. Mākslinieks piedalījies arī vairāk nekā 20 grupu izstādēs Latvijā un ārzemēs.

Kuratore un mākslas kritiķe Ieva Astahovska par darbu "Attēldarbi" saka: "Mākslinieks pats atzīst, ka – līdzīgi muzikāliem skaņdarbiem – šī izstāde, kuras partitūra ir attēls, ir par interpretācijām un intonācijām. Manuprāt, šai darbībā autors ir sasniedzis apbrīnojamu vieglumu un virtuozitāti, keidžisku asprātību, caur kuru teksti un attēli ir dekonstruēti un atkal salikti jaunās, intrigējošās skaņu kombinācijās."

Kā radās ideja personālizstādei "Attēldarbi"?

Gadījās pēdējos gados šur un tur lasīt un dzirdēt par cilvēkiem raksturīgo pasaules uztveri. Tā esot vizuāla (vismaz Rietumu civilizācijā), cilvēki galvenokārt par lietām spriež pēc to izskata. Caur attēliem ar masām manipulē varas institūti, ar mērķauditorijām strādā reklāmisti un tamlīdzīgi. Nolēmu noskaidrot, kas tas attēls tāds ir.

Ko simbolizē izstādes nosaukums?

Vārds "Attēldarbi" tulkojams kā "darbi par attēliem".

Kāds ir galvenais vēstījums, ko vēlējaties nodot ar šo izstādi?

Šāda veida māksla ir kā pētījums. Dažkārt pētījums ir ar sākotnēju hipotēzi, citreiz bez. Šoreiz pētījums bija bez skaidri formulētas hipotēzes. Eksperimentāls. Bez pozitīva rezultāta garantijas. Tā radās pārdesmit darbu. Savienojot tajos ietvertās idejas, varēja izdarīt vairākus secinājumus. Svarīgākais no tiem bija – nav pamatoti spriest par lietām un pasauli pēc to attēla. To arī varētu uzskatīt par izstādes vēstījumu.

Jums raksturīga īpaši izkopta zīmējuma-gleznojuma tehnika, proti, zīmuļa zīmējums uz koka dēlīšiem, ko papildina filozofiski teksti. Kādēļ tieši šāds radošās izteiksmes līdzeklis? Kā nonācāt līdz tam?

Pamata materiālam ir jābūt cietam, stabilam un lētam. Apzīmējamajai virsmai - gludai un nedaudz graudainai. Nobeigumam - matētam, bez traucējošiem atspīdumiem. Koka dēlis ir ciets. Uzlīmēts audekls to stabilizē. Biezo ģipša grunti var tonēt un slīpēt saskaņā ar nepieciešamību. Zīmējuma materiāliem pigmenti ir kopīgi, atšķiras saistvielas. Visām ir trūkumi. Krāsu zīmuļiem to, šķiet, ir vismazāk.

Strādājot pie vienas citas darbu sērijas, atklājās, ka mākslas zinātnieki krāsu zīmuļus uzskata par tādu kā otršķirīgu tehniku. Arī tas iespaidoja krāsu zīmuļu izmantošanu - neciešu hierarhijas!

Pirms "Attēldarbiem" strādāju pie sērijas "Prāta darbi". Toreiz daudzi skatītāji neiepazinās ar darbos ietvertajām idejām, jo izmantotie teksti nebija ērti pieejami. "Attēldarbos" centos šo trūkumu novērst. Darbos iekļāvu tekstu citātus kā attēla daļu.

Kā izvēlaties filozofu tekstus? Vai zīmējumi ilustrē filozofu tekstus vai arī otrādāk – vispirms radāt zīmējumu un tikai tad piemeklējat tam piemērotu tekstu?

Darbus taisu par konkrētu priekšmetu. Ja atrodas teksts, kurā ir kaut kas par izvēlēto priekšmetu, izskatu iespēju to izmantot. Ar zīmējumiem tiek pārbaudītas tekstos sastaptās idejas. Tajā pašā laikā tekstus arī interpretēju, iespējams, ne vienmēr korekti. Gadās, ka teksts tiek izmantots tikai, lai akcentētu kādu citu tekstu. Tekstiem jābūt latviešu vai krievu valodā, vienkāršākie der arī angļu valodā.

Vai mākslas baudītājam ir būtiski saprast to, kādu domu mākslinieks darbā ielicis, vai katram pašam var veidoties sava ilūzija?

Ir mākslas darbi, kuros ir skaidras domas. Ir mākslas darbi, kuros ir neskaidras domas. Domas mākslas darbos var būt arī atklātas vai slēptas. Citiem vārdiem - nolasāmas vai nenolasāmas. Ar skaidrajām un atklātajām domām skatītājam būtu jāiepazīstas.

Kas, jūsuprāt, ir mākslas būtība?

Nav konvencijas par to, kas ir māksla. Nav skaidrs, kurus izstrādājumus, darinājumus, darbības, idejas, akcijas un tamlīdzīgi var pieskaitīt mākslai un kurus ne. Un kurā brīdī pieskaitīt? Jo kaut kas var kļūt par mākslas darbu uz laiku. Vai arī, piemēram, tikai konkrētā vietā. Esmu iepazinis tikai daļu no mākslas faktiem, turklāt nelielu. Šķiet, nevar noteikt būtību kaut kam tik neskaidram un nepilnīgi iepazītam kā māksla.

Kur smeļaties iedvesmu saviem darbiem? Vai tā ir kāda īpaša literatūra, mūzika, pasākumi?

Iedvesmu neizmantoju. Darbības sākums ir apkārtnes novērojums, dažādas izcelsmes tekstos un mūzikā.

Kāda, jūsuprāt, ir "Purvīša balvas" nozīme Latvijas mākslā?

"Purvīša balva" pēc savas dabas ir kā mākslas kritika. Daļēji publiska. Lakoniska, tādā kā "tvītu" formātā. Izteikti vērtējoša. Tās nozīme līdzinās mākslas kritikas nozīmei.

Balvas sakarā prātā palikušas dažas notikušās diskusijas. Vairāk tās skārušas balvas ekspertu kompetences jautājumus. Finālistu izstādes Arsenālā nekad nav sasniegušas oriģinālo notikumu līmeni. Reizi divos gados viens mākslinieks saņem vērā ņemamu naudas summu. Par šo naudu var uztaisīt mākslu. (Var arī neuztaisīt.) Kas būtu citādāk Latvijas mākslā, ja šādas balvas nebūtu? Vai būtu mazāk mākslas darbu? Vai tie būtu citādāki, mazāk interesanti?

Ko Jums pašam nozīmē nominācija "Purvīša balvai"?

Ekspertu komisijas lielākā daļa redzējusi izstādi. Tagadējās ekspertu komisijas (vismaz lielākās tās daļas) gaume un intereses kaut kādā mērā saskan ar manām.